

כימיה

כימיה, 3 יח"ל, 918651

שים לב!
החומר המפורט להלן לא ייכלל במבחן.

ניסוח הנושאים שלא ייכללו בבחינת הבגרות מבוסס על תכנית הלימודים בכימיה (סילבוס), אוגוסט 2001.

מתוך מבנה האטום (סעיף 3)

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- איזוטופים.
- אנרגיית יינון ראשונה.
- זיקה אלקטרונית.

מתוך מבנה, קישור ותכונות חומרים (סעיף 5)

לא ייכלל הנושא שלהלן:

- סריג אטומרי (כגון יהלום, גרפיט ו- SiO_2) ותכונות החומרים האטומריים.

בסיסים וחומצות (סעיף 8)

כל הנושא לא ייכלל.

מתוך אנרגיה (סעיף 9)

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- שינוי אנתלפיה בתגובה ודרכים לקביעת ΔH : בעזרת ערכים של אנתלפיות קשר ואטומיזציה ואנתלפיות היתוך ורתיחה.
- הנוסחה $q = mc\Delta T$ והשימושים בה.
- חוק הס והשימוש בו.

הערה: יש לדעת את המושגים: תגובות אנדותרמיות ותגובות אקסותרמיות.

כימיה (השלמה מ-3 יח"ל ל-5 יח"ל)

שאלונים: 037201, השלמה מ-3 ל-5 יח"ל

037202, השלמה מ-3 ל-5 יח"ל, לתלמידים הנבחרים בכתב במעבדת חקר

037203, השלמה מ-3 ל-5 יח"ל, לתלמידים הנבחרים בעל פה במעבדת חקר

שים לב!

החומר המפורט להלן לא ייכלל במבחן.

החומר שלא ייכלל בשאלון של 3 יח"ל עשוי להיכלל בשאלוני השלמה ל-5 יח"ל.

ניסוח הנושאים שלא ייכללו בבחינת הבגרות מבוסס על תכנית הלימודים בכימיה (סילבוס), פברואר 1994,

ועל תכנית הלימודים החדשה בכימיה לתשס"ט המפורסמת באתר המפמ"ר לכימיה.

נושא חובה

תרמודינמיקה

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- שינוי אנטרופיה בתהליכי היתוך ורתיחה.
- עבודה מרבית ושינוי באנרגיה החופשית של המערכת.
- הקשר $\Delta G^\circ = \Delta H^\circ - T\Delta S^\circ$.
- תלות ΔG° בטמפרטורה.
- חיזוי התרחשות תגובה על פי ΔG° .
- בקרה קינטית ובקרה תרמודינמית.

הערה: ייתכן שיידרש הנושא של מהירות תגובה בתהליכי ייצור בנושא הבחירה "ברום ותרכובותיו".

נושאי בחירה

הברום ותרכובותיו

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- תרכובות ברום בחקלאות.
- תרכובות ברום בעלות פעילות ביולוגית.
- תרכובות ברום בקידוחי נפט.
- תרכובות ברום בצילום.
- תרכובות ברום בתעשיית המזון.
- תרכובות ברום בתעשיית התרופות ובקוסמטיקה.
- תהליכי הייצור של נתרן ברומטי ושל אשלגן ברומטי.

פולימרים (על פי התכנית שפורסמה בחוזר מפמ"ר 1998, תשנ"ח)

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- פלמור בנוכחות זרז ציגלר-נאטא.
- גבישיות ואמורפיות.
- גורמים המשפיעים על אחוז הגבישיות.
- Tm וגורמים המשפיעים על ערכי Tm.
- השפעת מבנה הצבר על התכונות: חוזק, כושר מתיחה וקשיחות.
- יצירת סיבים וסיבים סינתטיים.

אלקטרוכימיה

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- דוגמאות של תאים מסחריים.
- תאי דלק.
- מצברים.
- הספק וקיבול של תא.
- אלקטרוליזה של נתכים.
- מתח יתר.
- טיטור פוטנציומטרי.

כימיה פיזיקלית – מרמת הננו למיקרואלקטרוניקה**מתוך פרק 1: המבנה האלקטרוני של האטום:**

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- סדרות לימן, פשן ובלמר.
- נוסחת רידברג.

מתוך פרק 3: המבנה האלקטרוני של מוצקים:

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- מבנה סריגי, פס אנרגיה מותר, פער אנרגיה אסור, חפיפת פסים.
- פס ערכיות ופס הולכה.
- מוליכות זרם, חורים.
- מוליך, מבודד, מוליך למחצה.
- סימום (אילוח) של מוליך למחצה.
- מוליך למחצה מסוג P ומוליך למחצה מסוג N.
- מבנה ועיקרון פעולה של דיודה.

כימיה אורגנית מתקדמת**פרק I – תרכובות הפחמן – מושגי יסוד**

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

מתוך: השלד הפחמני

- קונפורמציה – חופפת חורגת.
- תכונות פיזיקליות של אלקאנים.
- תכונות פיזיקליות של אלקנים.
- קריאת שמות על פי שיטת IUPAC.
- איזומריית שרשרת.
- איזומריה גאומטרית (ציס, טרנס).

מתוך: קבוצות פונקציונליות

- אתרים.
- חומצות קרבוקסיליות.
- אסטרים.
- אמינים.
- תיאולים.

פרק II – תגובות התמרה

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

מתוך: תגובות התמרה מסדר שני

- ממש פרוטי, ממש אפרוטי.
- ממש כגורם המשפיע על מהירות תגובת ההתמרה S_N2 .

מתוך: תגובות התמרה מסדר ראשון

- כיצד קובעים סדר תגובה.
  - יציבות יון קרבוניום.
- נוהלים כחומרי מוצא להתמרה** – כל הנושא לא ייכלל.

פרק III – תגובות אלימנציה

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

מתוך: אלימנציה מסדר שני

- אפקט אינדוקטיבי.
  - אלימנציה היבט מרחבי (קונפורמציה מועדפת, איזומריה גיאומטרית).
  - ממש כגורם המשפיע על מהירות תגובת האלימנציה E2.
- אל-מיום** – כל הנושא לא ייכלל.

פרק IV – תגובות סיפוח – כל הפרק לא ייכלל.

ביוכימיה של חלבונים וחומצות גרעין

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

פרק 2. מחומצות אמיניות לחלבונים:

מתוך חומצה אמינית:

— מטען החומצה ב- pH שונים, טיטרציה של חומצות אמיניות, pH איזואלקטורי של חומצות אמיניות, חלוקת חומצות אמיניות לקבוצות על פי קבוצה צדדית (קוטביות, הדרופוביות, חומציות, בסיסיות).

מבנה שניוני של חלבון — כל הנושא לא ייכלל.

מבנה שלישוני של חלבון — כל הנושא לא ייכלל.

מבנה רביעוני — כל הנושא לא ייכלל.

פרק 3. מבסיסים לחומצות גרעין:

מתוך מבנה ה-DNA: חלבון היסטון, כרומוזום, גן.

פרק 4. מחומצות גרעין לחלבונים:

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

— tRNA רנ"א ריבוזומלי — מבנה ותפקוד.

— שלבי תהליך התרגום: אתרים A, P ו- E.

כימה עם הסביבה

פרק א – המים ואנחנו

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

מתוך מומסים במים:

— תרכובות של ארסן, מעגל החנקן-חנקות, שינוי דרגות החמצון של היסוד חנקן בתרכובותיו, רעילות כימית (ברמה העקרונית), חומרים אורגנולפטיים.

מתוך תהליכי טיהור:

— אוסמוזה ואוסמוזה הפוכה.

תקינה — כל הנושא לא ייכלל.

פרק ב – אנחנו העולם

תהליכים מחזוריים — כל הנושא לא ייכלל.

פרק ג – השפעות האדם על האיזון בטבע — כל הפרק לא ייכלל.

כימיה, 3 יח"ל, תכנית ניסוי, שאלון 037303

שים לב!
החומר המפורט להלן לא ייכלל במבחן.

ניסוח הנושאים שלא ייכללו בבחינת הבגרות מבוסס על תכנית הלימודים החדשה בכימיה (סילבוס) לשנת תשס"ט שפורסמה באוגוסט 2008 באתר מפמ"ר כימיה.

מתוך מבנה וקישור

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- מתוך מושגים מכיתה י': איזוטופים, אנרגיית יינון ראשונה.
- מתוך מבנה ענק: חומר אטומרי. הכרת חומרים אטומריים: יהלום, גרפיט, צורן, SiO_2 . הולכה חשמלית של גרפיט.

מתוך אנרגטיקה ודינמיקה (אנרגיה, קצב תגובה ושיווי-משקל)

לא ייכללו הנושאים שלהלן:

- מערכת וסביבה.
- אנרגיה, טמפרטורה וההבחנה ביניהם.
- מעברי אנרגיה, יחידות מידה.
- דרכים למדידת שינוי באנתלפיה.
- חוק הס.
- שינוי אנתלפיה במהלך שינויים במצב צבירה: אנתלפיית היתוך, אנתלפיית אידוי ואנתלפיית המראה.
- חישוב השינוי באנתלפיה ΔH° בעזרת אנתלפיות קשר.
- חישוב ΔH° באופן ניסויי.

הערה: יש לדעת את המושגים: אנרגיה פנימית, תגובות אנדותרמיות ותגובות אקסותרמיות.

חומצות ובסיסים

כל הנושא לא ייכלל.